

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Рішення вченої ради Сумського державного університету з питання:
«Принципи формування штату науково-педагогічних працівників СумДУ
(версія 03)»

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», норми часу навчальної роботи у закладах вищої освіти (ЗВО) державної та комунальної форми власності (крім закладів вищої освіти, що мають статус національного або дослідницького) визначаються МОН України, при цьому максимальне навчальне навантаження на одну ставку науково-педагогічного працівника (НПП) не може перевищувати 600 годин на навчальний рік. У прикінцевих та перехідних положеннях цього ж Закону рекомендовано засновникам ЗВО (для СумДУ – МОН України) передбачити зменшення навчального навантаження НПП на навчальний рік до 600 годин та зазначено, що зменшення максимального навчального навантаження на одну ставку НПП до 600 годин не є підставою для збільшення чисельності штатних одиниць.

Листом МОН України від 13.03.2015 № 1/9-126 «Роз'яснення та рекомендації щодо реалізації наказу Міністерства освіти і науки від 26 січня 2015 року № 47 «Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік» та окремих норм Закону України «Про вищу освіту» рекомендовано ЗВО здійснити поступовий перехід з 900 до 600 годин максимального навчального навантаження НПП: 2015/2016 н.р. – до 825 годин; 2016/2017 н.р. – до 750 годин; 2017/2018 н.р. – до 675 годин; 2018/2019 н.р. – до 600 годин.

На час прийняття Закону України «Про вищу освіту» у новій редакції норми часу та види навчальної роботи для НПП були встановлені наказом МОН України № 450 від 07.08.2002 р. відповідно до Закону України «Про вищу освіту» у попередній редакції, зокрема, граничне навчальне навантаження НПП складало 900 годин. Окрім зазначеного, даним наказом не встановлений повний перелік видів та нормування навчальної роботи, яка відповідає сучасним освітнім технологіям: перелік та нормативи з електронного та змішаного навчання, наскрізних та командних проектів, презентацій результатів виконаних завдань, різних форм нестандартизованих тестів, застосування кейс-методів, аналізу портфоліо тощо.

Для формування пропозицій щодо норм часу та видів навчальної роботи відповідно до норм Закону у новій редакції, наказом МОН України № 922 від 11.09.2015 р. було створено підкомісію з нормування робочого часу НПП. Завданням підкомісії ставилось: «Розроблення рекомендацій щодо наукової організації праці працівників вищих навчальних закладів, нормування часу для планування й обліку навчальної роботи, основних видів методичної, наукової, організаційної та виховної роботи». Станом на теперішній час

вищезазначені норми та перелік основних видів роботи науково-педагогічних працівників підкомісією не визначені.

Проблеми нормування часу НПП також обговорювались на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти при слуханні питання «Про стан провадження Закону України «Про вищу освіту» (протокол № 5 від 21.12.2016 р.). У прийнятих Комітетом рішеннях пропонувалося абзац третьої частини другої ст. 56 Закону викласти у такій редакції: «Мінімальний та максимальний обсяг навчального навантаження науково-педагогічного працівника на ставку визначається вищим навчальним закладом у межах його річного робочого часу, виходячи з нормативів кількості посад». У вищезазначеному рішенні також було рекомендовано МОН України розробити нормативні акти щодо норм часу навчальної роботи у ЗВО державної та комунальної форм власності (крім ЗВО, що мають статус національного або дослідницького). Станом на теперішній час вищезазначені рішення Комітету Верховної Ради України не впроваджені.

За обставин, що склалися, виконання Закону України «Про вищу освіту» щодо зменшення навчального навантаження НПП до 600 годин без збільшення чисельності НПП є неможливим без оптимізації навчальних планів та зменшення загальних обсягів як аудиторної, так і позааудиторної навчальної роботи з особами, які навчаються, або, відповідно, у межах компетенцій університету перегляду норм часу навчальної роботи за її видами.

Для врегулювання питання формування штату НПП кафедр СумДУ за умов протиріч у загальнодержавній нормативній базі з цього питання, вченою радою університету у 2015-2017 роках були прийняті відповідні рішення щодо тимчасових принципів розрахунку штату НПП (останнє рішення від 20.04.2017 р. на 2017/2018 н.р.). З урахуванням листа МОН України від 13.03.2015 № 1/9-126 (зокрема, в частині щодо поступового переходу до максимального навчального навантаження до 600 годин з 2018/2019 н.р.) вищезазначені рішення вченої ради потребують певних уточнень та коригувань.

Враховуючи вищевикладене, вчена рада університету постановила:

1. Визнати загальноуніверситетську нормативну базу щодо системи мотивації викладачів і структурних підрозділів університету (у тому числі в частині, що пов'язана з принципами формування штату НПП), як один із важливих стратегічних чинників успішності розвитку освітньої, наукової та інноваційної діяльності університету, факторів сприяння позитивного морально-психологічного клімату в колективі, та забезпечити переважним чином її збереження, подальше удосконалення і поширення.

2. При формуванні та затвердженні штатного розпису НПП кафедр університету рекомендувати наступні принципи:

а) обрахунок штату здійснюється із розрахунку 590 годин навчальної роботи на одну штатну одиницю НПП. При цьому норми часу та види навчальної роботи застосовуються згідно наказу МОН України № 450 від 07.08.2002 р. «Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової й організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів», (далі – Наказ № 450). Норми часу навчальної роботи, які Наказом № 450 не визначені або визначені не як фіксовані, а граничні, щорічно затверджуються наказом ректора, зокрема передбачається:

- норми часу за керівництво випускною кваліфікаційною роботою одного здобувача вищої освіти за всіма формами навчання: за освітнім ступенем бакалавра – 3,5 години, за освітнім ступенем магістра – 10 годин;
- норми часу за керівництво виробничою та переддипломною практиками – 0,25 години на одного студента на I кредит за всіма формами навчання.

Консультації за розкладом (КЗР) не включаються до норм часу для обрахунку штату НПП як такі, що не передбачені Наказом № 450. До наказу ректора за рекомендацією ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти університету додатково включаються норми часу та перелік видів навчальної роботи, які відповідають сучасним освітнім технологіям.

б) у малокомплектних академічних групах всіх освітніх ступенів (кількість здобувачів вищої освіти менше 10 осіб у групі) аудиторні заняття проводяться за розкладом у формі навчальних занять з посиленою індивідуальною складовою. Обсяги таких аудиторних занять V_p визначаються за формулою:

$$V_p = V_n \frac{K_{ст}}{10},$$

де:

V_p – обсяги аудиторних занять у малокомплектній групі;

V_n – обсяг розрахункових аудиторних занять з навчальної дисципліни на академічну групу з кількістю 10 і більше осіб;

$K_{ст}$ – чисельність студентів у малокомплектній групі;

в) до штату НПП, який розрахований відповідно до пп. а) та б) цього рішення, кафедрам додаються певні частки штатних одиниць, які, відповідно до загальнодержавних та внутрішньоуніверситетських (положень, наказів ректора) нормативних документів, забезпечують зменшення обсягів навчальної роботи окремим категоріям НПП у зв'язку з їх результативним та успішним виконанням збільшених обсягів інших видів робіт: методичної роботи - при підготовці та викладанні навчальних дисциплін англійською мовою, за розробку навчально-методичного забезпечення зі спеціальностей на період до первинної акредитації, за розробку дистанційних курсів, за апробацію та впровадження сучасних освітніх технологій тощо; докторам наук до 0,2 ставки (в залежності від показників публікаційної активності, грантової та госпдоговорної діяльності,

успішності з підготовки наукових кадрів, науково-методичної діяльності та інш.); організаційної роботи - для зав. кафедрами до 0,2 ставки (в залежності від показників кафедри у загальноуніверситетському рейтингу за підсумками попереднього календарного року), для членів приймальної комісії, заступників директорів інститутів (деканів факультетів) та інш.;

г) в окремих мотивованих випадках (наприклад, зменшення навчального навантаження кафедри, що обумовлене тимчасовим не викладанням окремих навчальних дисциплін у зв'язку з їх переміщенням у навчальних планах на старші курси; прогнозованим збільшенням обсягів навчального навантаження кафедри у наступні роки у зв'язку зі збільшенням контингенту студентів тощо), ректор університету на підставі протокольного рішення кафедри може встановити зменшені нормативи обсягів навчальних доручень кафедри на навчальний рік, у тому числі з послідуною компенсацією за рахунок штатних одиниць наступних навчальних років.

3. Радам із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти інститутів (факультетів) продовжувати роботу з оптимізації навчальних планів, яка насамперед спрямована на перегляд та впорядкування освітніх компонентів відповідно до прогнозованих результатів навчання (перегляду обсягів в навчальних кредитах та переліку навчальних дисциплін, у тому числі за вибором студентів, обсягів аудиторної роботи з навчальних дисциплін, переліку практик, курсових робіт (проектів), обов'язкових домашніх завдань, контрольних робіт тощо). Пропозиції щодо коригування навчальних планів з освітніх програм на 2019/2020 н.р. формувати з дотриманням принципів та процедур забезпечення якості (моніторинг, оцінювання, періодичний перегляд тощо) відповідно до нормативної бази СумДУ та надавати до організаційно-методичного управління університету до 01.12.2018 р. для їх узагальнення. При цьому взяти до уваги, що самостійність в організації освітнього процесу, визначенні форм навчання та змісту освітніх програм є невід'ємною складовою академічної автономії, яка Законом України «Про вищу освіту» надана закладам вищої освіти.

4. Рішення вченої ради від 20.04.2017 р. «Принципи формування штату науково-педагогічних працівників СумДУ» (версія 02) вважати таким, що втратило чинність.

Схвалено вченою радою СумДУ.
Протокол № 1 від 30 серпня 2018 р.

Голова вченої ради

Секретар

А.В. Васильєв

А.І. Рубан